

УДК 658.14/.17:005.332.4(477)

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-6\(46\)-461-470](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-6(46)-461-470)

Левків Галина Ярославівна доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту і бізнес-адміністрування, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів, <https://orcid.org/0000-0002-5909-3390>

Франчук Ірина Богданівна кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту і бізнес-адміністрування, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, м. Львів, <https://orcid.org/0000-0002-3166-4921>

Гузіль Роман Володимирович аспірант кафедри менеджменту і бізнес-адміністрування, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, м. Львів, <https://orcid.org/0009-0009-6044-0992>

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ФАКТОРІВ КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Метою статті є теоретичне обґрунтування та практичне значення комплексного аналізу фінансового стану сучасного підприємства як інструменту уможливлення забезпечення фінансової безпеки в умовах повномасштабного збройного вторгнення. Об'єктом дослідження виступає фінансова політика підприємства в контексті змін зовнішнього середовища та внутрішніх управлінських процесів. В результаті проведеного дослідження, обґрунтовано важливість і доведено актуальність здійснення комплексного аналізу фінансового стану сучасного підприємства в умовах підвищеної економічної нестабільності, спричиненої повномасштабним збройним вторгненням. Визначено, що саме системний фінансовий аналіз дозволяє підприємству не лише оцінити поточний стан, а й забезпечити безперервність та ефективність своєї діяльності за рахунок уможливлення забезпечення фінансової безпеки. Охарактеризовано три ключові параметри, що становлять основу комплексного аналізу: оцінку ліквідності та платоспроможності, дослідження структури капіталу та фінансової стійкості, а також аналіз показників рентабельності. Встановлено, що ці параметри дають змогу виявити слабкі місця у фінансовій системі підприємства, забезпечити адаптивність фінансової політики та сформулювати стратегічну відповідь на зовнішні виклики. Детально охарактеризовано шість основних факторів, що

assessment of liquidity and solvency, study of capital structure and financial stability, as well as analysis of profitability indicators. It is established that these parameters make it possible to identify weaknesses in the financial system of the enterprise, ensure the adaptability of financial policy and form a strategic response to external challenges. Six main factors that influence the results of a comprehensive analysis are described in detail, in particular, the influence of the external environment, the effectiveness of financial policy, the quality of management accounting, the degree of dependence on borrowed funds, the effectiveness of operational processes and the integration of risk management. It is proved that the systematic application of comprehensive financial analysis contributes to increasing security potential, preparing sound management decisions and creating the foundations for long-term security development.

Keywords: financial policy of the enterprise, security potential, full-scale armed invasion, financial security, financial analysis, enterprise activities, profitability, liquidity, management

Постановка проблеми. Актуальність комплексного аналізу фінансового стану полягає також у його ролі як бази для уможливлення забезпечення фінансової безпеки. У контексті високої волатильності зовнішнього середовища, непередбачуваності ринкових факторів та загроз, що виникають внаслідок повномасштабного збройного вторгнення, необхідним стає не лише поточне моніторингове відстеження змін у фінансових показниках, а й їх глибоке аналітичне осмислення. Це дозволяє виявити неочевидні ризики, запобігти негативним тенденціям та обґрунтовано планувати майбутні кроки фінансової політики підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових джерел свідчить про те, що проблема фінансової безпеки та стійкості підприємств активно досліджується в економічній науці [1-13]. Основи стратегічного управління змінами, як важливого чинника адаптації підприємств до нових економічних умов, розкрито у монографії О. Гусевої [1], де визначено значення стратегічного аналізу для зміцнення фінансової політики підприємства. Аналогічну думку розвиває Д. Воронков [7], який акцентує увагу на прикладних аспектах управління змінами в умовах високої турбулентності зовнішнього середовища. Фінансова безпека як складова загального безпекового потенціалу проаналізована у працях О. Сусіденко [6] та О. Лиси [3], які доводять, що ефективно управління фінансовими потоками та своєчасне виявлення ризиків є критичними для забезпечення стабільної діяльності підприємств. У цьому контексті доречно згадати дослідження О. Ареф'євої та Т. Кузенко [2], які обґрунтували економічні засади формування фінансової безпеки з урахуванням внутрішніх і зовнішніх факторів впливу. Значний внесок у методичні аспекти комплексного аналізу зроблено А. Поддєрьогіним [5], який систематизував підходи до фінансового

менеджменту та виділив ключові аналітичні інструменти. Крім того, З. Коваль [4] дослідив ефективність вартісно-орієнтованого управління в інноваційних екосистемах, наголосивши на важливості оптимального співвідношення власного й позикового капіталу. Особливої уваги заслуговує дослідження Н. Приймак [8], яка зазначає, що опір змінам часто виступає соціальним бар'єром на шляху до впровадження нових підходів у фінансовій політиці підприємства. Це підтверджує необхідність інтеграції фінансового аналізу з управлінськими процесами на всіх рівнях.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та практичне значення комплексного аналізу фінансового стану сучасного підприємства як інструменту уможливлення забезпечення фінансової безпеки в умовах повномасштабного збройного вторгнення. Об'єктом дослідження виступає фінансова політика підприємства в контексті змін зовнішнього середовища та внутрішніх управлінських процесів.

Виклад основного матеріалу. В умовах трансформаційних процесів, що охоплюють економіку України, та на тлі повномасштабного збройного вторгнення, вітчизняні підприємства стикаються з необхідністю підвищення рівня адаптивності, стійкості та ефективності управлінських рішень. У таких умовах забезпечення фінансової стабільності виступає не лише індикатором ефективності діяльності підприємств, а й передумовою їх виживання та розвитку. Саме тому комплексний аналіз фінансового стану набуває особливої значущості як інструмент обґрунтування рішень щодо оптимізації фінансової політики підприємства. Він дозволяє здійснити глибоку оцінку реального стану активів, пасивів, ліквідності, платоспроможності та прибутковості, що є критично важливими для збереження безпекового потенціалу.

Комплексний характер аналізу передбачає взаємопов'язане вивчення всіх елементів фінансового стану підприємства, що дозволяє не лише фіксувати певні зміни, а й з'ясувати їх причинно-наслідкові зв'язки. Завдяки цьому з'являється можливість формувати цілісне уявлення про фінансову динаміку підприємства, виявляти вузькі місця у його функціонуванні, приймати своєчасні та стратегічно виважені управлінські рішення. Особливо це важливо у період після 2022 року, коли діяльність підприємств перебуває під постійним впливом нестабільного зовнішнього середовища, що потребує негайної реакції та обґрунтованого прогнозування. Ще одним важливим аспектом є те, що комплексний аналіз фінансового стану є ключовим інструментом для оцінювання ефективності використання наявних ресурсів. У контексті зростаючого дефіциту капіталу, обмеженого доступу до інвестицій та кредитування, викликаного повномасштабним збройним вторгненням, пріоритетом стає раціоналізація витрат, оптимізація структури капіталу та посилення фінансової дисципліни. Саме завдяки комплексному аналізу можна виявити внутрішні резерви підприємства, зменшити залежність від зовнішніх джерел фінансування та посилити власний безпековий потенціал (табл. 1).

Таблиця 1

**Основні фактори комплексного аналізу фінансового стану
сучасного підприємства**

Зміни макроекономічних умов, зокрема через повномасштабне збройне вторгнення, безпосередньо впливають на фінансову стійкість підприємств	Фактори	Підприємства, які значною мірою покладаються на позикові ресурси, є більш вразливими до змін ринкової кон'юнктури
Якість фінансової політики підприємства визначає рівень ефективності управління капіталом, інвестиціями, дебіторською та кредиторською заборгованістю		Внутрішня ефективність бізнес-процесів
Наявність налагодженої системи фінансового обліку, прозорості звітності та точних аналітичних інструментів дозволяє здійснювати обґрунтоване управління		Формування безпекового потенціалу потребує інтеграції ризик-менеджменту в систему аналізу

Джерело: складено авторами

Зазначимо, що комплексний аналіз сприяє також уможливленню стратегічного планування діяльності підприємств. Він дає змогу не лише оцінити поточну фінансову ситуацію, а й змодельовати майбутні сценарії розвитку з урахуванням потенційних загроз та ризиків. Це особливо важливо в умовах постійної невизначеності та підвищеного ризику, що стали характерними ознаками економічного життя в Україні після початку повномасштабного збройного вторгнення. Ефективне стратегічне планування базується саме на ретельному фінансовому аналізі, що робить цей інструмент незамінним у процесі управління. Варто також підкреслити роль комплексного аналізу у підвищенні адаптивності фінансової політики підприємства до змін зовнішнього середовища. Гнучкість та адаптивність набувають визначального значення у діяльності підприємств в умовах багатовекторного тиску та кризових викликів. Комплексний аналіз дозволяє виявити чинники, що впливають на фінансову стійкість, оперативно їх відслідковувати та розробляти антикризові заходи з урахуванням реальних фінансових можливостей та пріоритетів розвитку (рис.1).

Рис. 1. Ключові параметри проведення комплексного аналізу фінансового стану сучасного підприємства

Джерело: складено авторами

Динаміка рентабельності операційної діяльності підприємств України у 2019–2023 роках демонструє чітку залежність від загальноекономічної

ситуації та наслідків повномасштабного збройного вторгнення. У 2019 році показники рентабельності були відносно стабільними. Однак 2022 рік, на який припав початок повномасштабного збройного вторгнення, спричинив різке зниження рентабельності в усіх категоріях: великі – 5,2%, середні – 2,4%, малі – 1,3%. У 2023 році зафіксоване часткове відновлення, що свідчить про адаптацію фінансової політики підприємств до нових умов, проте рентабельність все ще залишається нижчою за докризові рівні, особливо серед малих підприємств (4,1%). Це доводить, що ефективність операційної діяльності значною мірою залежить від зовнішніх шоків, структурної гнучкості та здатності забезпечувати фінансову безпеку (рис.2).

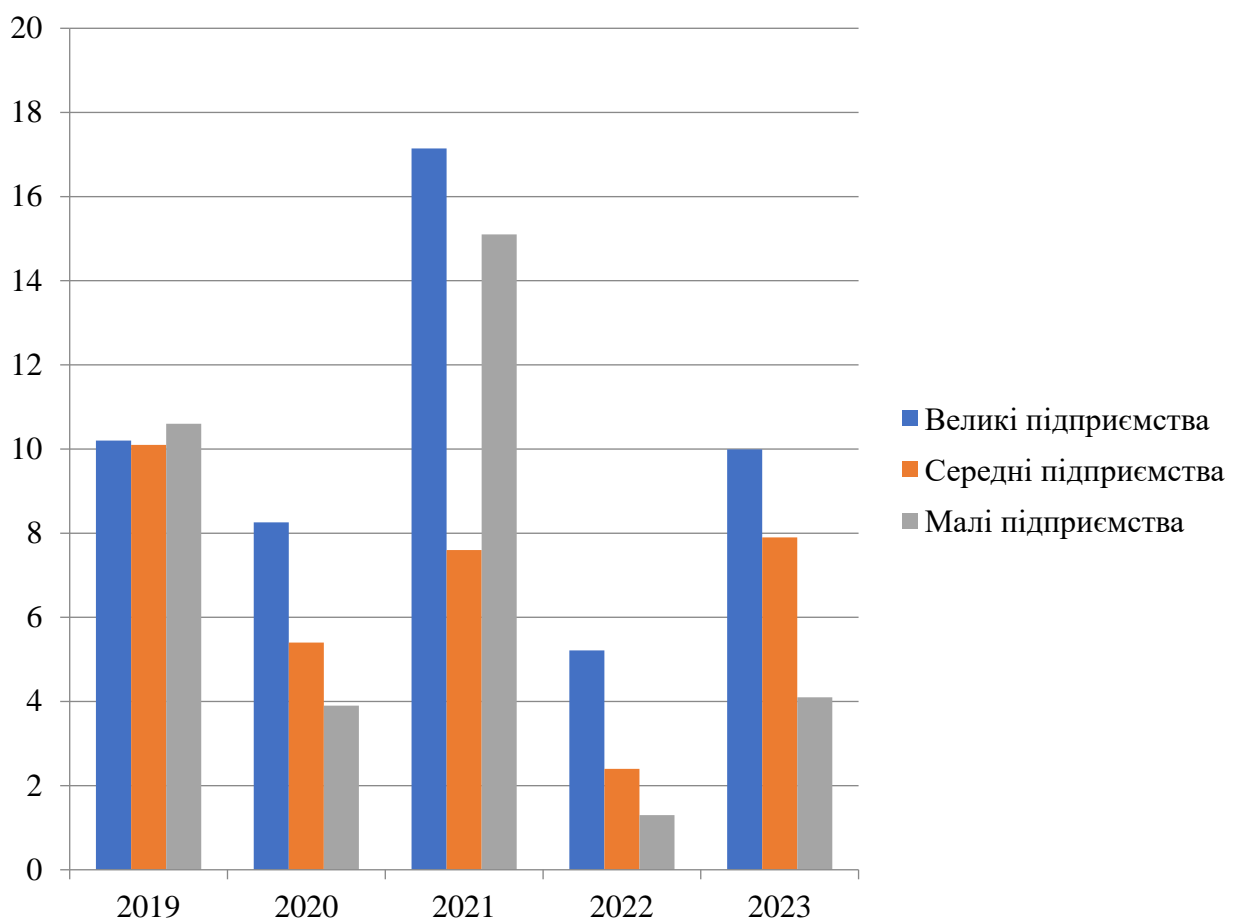

Рис.2. Рівень рентабельності українських підприємств, %
Джерело: складено авторами за даними джерел [14]

Сформуємо модель систематизації факторів, що впливають на фінансовий стан сучасних українських підприємств (рис.3).

Загрози фінансовій безпеці

1. Фізична руйнація інфраструктури та логістичних ланцюгів
2. Зростання витрат і енергетична вразливість
3. Скорочення внутрішнього попиту та споживчої активності. Через депопуляцію, міграцію та зниження купівельної спроможності населення спостерігається скорочення внутрішнього ринку.

Трансформації внаслідок цифровізації

1. Автоматизація обліку та фінансової звітності. Внаслідок впровадження цифрових рішень підприємства отримали можливість оперативно формувати фінансові звіти, мінімізувати помилки та швидко реагувати на зміни.
2. Цифровий контроль витрат і бюджетування. Цифровізація уможливила гнучке планування бюджету, аналіз сценаріїв витрат та доходів у реальному часі.
3. Розвиток онлайн-торгівлі та дистанційних послуг.

Перепони до підвищення захищеності та фінансової безпеки

1. Недостатній рівень цифрової зрілості управлінського персоналу. Низька спроможність управлінців ефективно використовувати сучасні цифрові аналітичні інструменти обмежує можливості впровадження комплексного аналізу фінансового стану.
2. Фрагментованість нормативно-правового регулювання.
3. Обмежений доступ до джерел фінансування.

Фінансовий стан сучасних підприємств

Рис.3. Модель систематизації факторів, що впливають на фінансовий стан сучасних українських підприємств

Джерело: складено авторами

У сучасних умовах, коли оперативність та точність інформації є визначальними факторами успіху, систематизований фінансовий аналіз дає змогу створити надійне аналітичне підґрунтя для стратегічного управління.

Йдеться не лише про числові розрахунки, а й про формування цілісного розуміння фінансових процесів, тенденцій та загроз.

Висновки. Отже, можна стверджувати, що комплексний аналіз фінансового стану підприємства в сучасних умовах є не просто інструментом оцінювання, а повноцінним засобом формування фінансової політики, гарантування безпекового потенціалу та забезпечення сталості діяльності. Його застосування дозволяє ефективно реагувати на виклики часу, уможливорює забезпечення фінансової безпеки та створює підґрунтя для довгострокового зростання. У зв'язку з цим необхідність проведення регулярного, глибокого й системного фінансового аналізу має бути визнана одним з основоположних елементів сучасного управління підприємством.

Література:

1. Гусєва О. Ю. Управління стратегічними змінами, теорія і прикладні аспекти : монографія. Донецьк : Ноулідж, 2014. 395 с.
2. Ареф'єва О. В., Кузенко Т. Б. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки. Актуальні проблеми економіки. №1(91). 2009. С. 98–103.
3. Лиса О. В. Фінансова безпека суб'єктів господарювання в сучасних умовах. Економічний аналіз. 2016. Том 26. № 1. С. 58–64.
4. Коваль З. О. Оцінювання ефективності вартісно-орієнтованого управління підприємством в екосистемі інновацій. Львів : Вид. Львівської політехніки, 2011. С. 348–357
5. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент. Київ : КНЕУ, 2009. 535 с.
6. Суєденко О. В. Фінансова безпека підприємства: теорія, методи, практика : монографія. Київ : ЦУЛ, 2015. 128 с.
7. Воронков Д. К. Управління змінами на підприємстві: теорія та прикладні аспекти : монографія. Харків : ІНЖЕК, 2010. 340 с.
8. Приймак Н. С. Опір як інтегрована соціальна складова управління змінами. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. № 2(70). С. 158–162.
9. Лєськів Г. З., Левків Г. Я., Гобєла В. В. Характеристика самоменеджменту та його структурної сутності. Соціально-правові студії. 2021. № 4 (14). С. 132–136
10. Лєськів Г., Левків Г. Менеджмент в умовах інновацій внаслідок застосування технологій на базі штучного інтелекту: виклики при переході до Індустрії 5.0. No 7(35).2024: Наукові інновації та передові технології. 278–285
11. Штангрет А., Силкін О. Безпекові аспекти управління персоналом в умовах гіпердинамічного зовнішнього середовища. № 9(37), 2024. Наукові інновації та передові технології. С. 227–237. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-9\(37\)-227-237](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-9(37)-227-237)
12. Криштанович, М., & Силкін, О. Оцінювання стратегічних напрямів реалізації державно-приватного партнерства в царині безпекового розвитку агропромислового сектора. Socio-Economic Relations in the Digital Society, 1(55), 2025, 44-55
13. Штангрет А., Силкін О., Шляхетко В. Трудова міграція як зовнішня загроза для кадрової безпеки підприємства. № 10(38), 2024. Наукові інновації та передові технології. С. 190–201.
14. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 23/05/2025)

References:

1. Huseva, O. Yu. (2014). Upravlinnia stratehichnymy zminamy, teoriia i prykladni aspekty [Strategic change management, theory and applied aspects]. Donetsk: Knowledge [in Ukrainian].

2. Arefieva, O. V., & Kuzenko, T. B. (2009). Ekonomichni osnovy formuvannya finansovoi skladovoi ekonomichnoi bezpeky [Economic foundations for forming the financial component of economic security]. Aktualni problemy ekonomiky – Actual Problems of Economics, 1(91), 98–103 [in Ukrainian].
3. Lysa, O. V. (2016). Finansova bezpeka subiektiv hospodariuvannya v suchasnykh umovakh [Financial security of business entities in modern conditions]. Ekonomichniy analiz – Economic Analysis, 26(1), 58–64 [in Ukrainian].
4. Koval, Z. O. (2011). Otsiniuvannya efektyvnosti vartistno-orientovanoho upravlinnia pidpriemstvom v ekosystemi innovatsii [Evaluation of the effectiveness of value-based enterprise management in the innovation ecosystem]. Lviv: Publishing House of Lviv Polytechnic, 348–357 [in Ukrainian].
5. Podderiohin, A. M. (2009). Finansovyi menedzhment [Financial management]. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
6. Susidenko, O. V. (2015). Finansova bezpeka pidpriemstva: teoriia, metody, praktyka [Financial security of the enterprise: theory, methods, practice]. Kyiv: TsUL [in Ukrainian].
7. Voronkov, D. K. (2010). Upravlinnia zminy na pidpriemstvi: teoriia ta prykladni aspekty [Change management at the enterprise: theory and applied aspects]. Kharkiv: INZHEK [in Ukrainian].
8. Pryimak, N. S. (2019). Opir yak intehrovana sotsialna skladova upravlinnia zminy [Resistance as an integrated social component of change management]. Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi – Problems of Systemic Approach in the Economy, 2(70), 158–162 [in Ukrainian].
9. Leskiv, H. Z., Levkiv, H. Ya., & Hobela, V. V. (2021). Kharakterystyka samomenedzhmentu ta yoho strukturnoi sutnosti [Characteristics of self-management and its structural essence]. Sotsialno-pravovi studii – Socio-Legal Studies, 4(14), 132–136 [in Ukrainian].
10. Leskiv, H., & Levkiv, H. (2024). Menedzhment v umovakh innovatsii vnaslidok zastosuvannya tekhnologii na bazi sztuchnoho intelektu: vyklyky pry perekhodi do Industrii 5.0 [Management under innovation conditions due to the use of artificial intelligence-based technologies: challenges during the transition to Industry 5.0]. Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii – Scientific Innovations and Advanced Technologies, 7(35), 278–285 [in Ukrainian].
11. Shtangret, A., & Sylkin, O. (2024). Bezpekovi aspekty upravlinnia personalom v umovakh hiperdynamichnoho zovnishnoho seredovyshcha [Security aspects of personnel management in a hyperdynamic external environment]. Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii – Scientific Innovations and Advanced Technologies, 9(37), 227–237. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-9\(37\)-227-237](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-9(37)-227-237) [in Ukrainian].
12. Kryshtanovych, M., & Sylkin, O. (2025). Otsiniuvannya stratehichnykh napriamiv realizatsii derzhavno-privatnoho partnerstva v tsaryni bezpekovogo rozvytku ahropromyslovoho sektora [Assessment of strategic directions of public-private partnership implementation in the field of security development of the agro-industrial sector]. Socio-Economic Relations in the Digital Society, 1(55), 44–55 [in Ukrainian].
13. Shtangret, A., Sylkin, O., & Shliakhetko, V. (2024). Trudova mihratsiia yak zovnishnia zahroza dlia kadrovoy bezpeky pidpriemstva [Labor migration as an external threat to personnel security of the enterprise]. Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii – Scientific Innovations and Advanced Technologies, 10(38), 190–201 [in Ukrainian].
14. State Statistics Service of Ukraine. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (access date: 23/05/2025)